

ΚΟΕ_{RC} Οικονομικές Προοπτικές

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*

Ιούλιος 2009

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

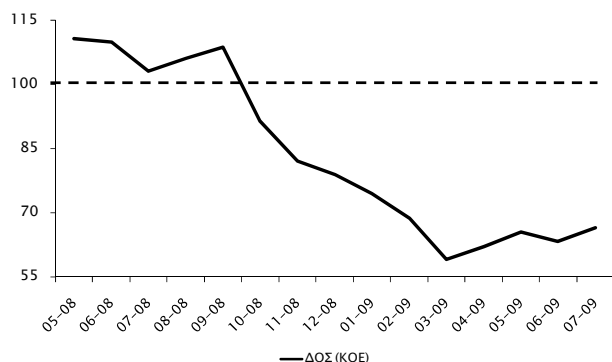
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τον Ιούλιο 2009 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών παρουσίασε βελτίωση της τάξης των 3,2 μονάδων σε σχέση με τον Ιούνιο. Η βελτίωση του ΔΟΣ τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται κυρίως στην καλύτερευση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στη βελτίωση των προσδοκιών για ζήτηση τους επόμενους μήνες. Βελτίωση παρουσίασε επίσης το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές και στην μεταποίηση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. Στη μεταποίηση σημαντικά περισσότερες επιχειρήσεις δηλώσαν μειωμένα αποθέματα για τα τελικά προϊόντα τους. Αντίθετα, το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο και ανάμεσα στους καταναλωτές παρουσίασε επιδείνωση. Στο λιανικό εμπόριο η επιδείνωση οφείλεται στη εκτίμηση των επιχειρήσεων για το ύψος των αποθεμάτων. Οι καταναλωτές παρουσιάζονται πιο απαισιόδοξοι για τις αυξήσεις στις τιμές και για τις προοπτικές για μεγάλες αγορές και αποταμιεύσεις.

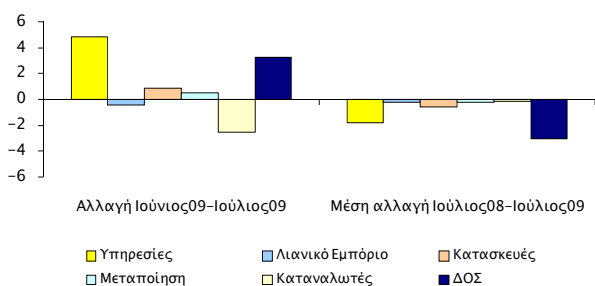
Τον Ιούλιο 2009 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε βελτίωση της τάξης των 3,2 μονάδων σε σχέση με τον Ιούνιο, φτάνοντας τις 66,5 μονάδες (Διάγραμμα 1).² Τα τελευταία δημοσιευμένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (29 Ιουνίου 2009) δείχνουν πως ο ΔΟΣ για την ΕΕ παρουσίασε βελτίωση για τρίτο συνεχόμενο μήνα.³

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας – ΚΟΕ

Η βελτίωση του ΔΟΣ τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται κυρίως στην καλυτέρευση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος έχει και το μεγαλύτερο βάρος στο δείκτη (Διάγραμμα 2). Γενικότερα, η επιδείνωση του ΔΟΣ κατά τη διάρκεια της περιόδου Ιουλίου 2008 – Ιουλίου 2009 οφείλεται κυρίως στη αρνητική πορεία του τομέα των υπηρεσιών (Διάγραμμα 2).

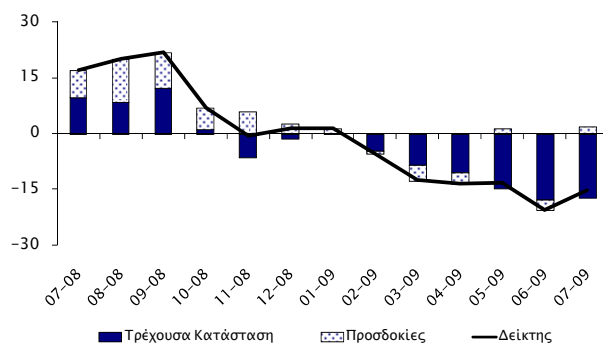
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σύγκριση με τον Ιούνιο, λόγω καλυτέρευσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 3). Οι επιχειρήσεις βλέπουν θετικότερα την εξέλιξη της ζήτησης για τις υπηρεσίες, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, καθώς και τις προοπτικές για

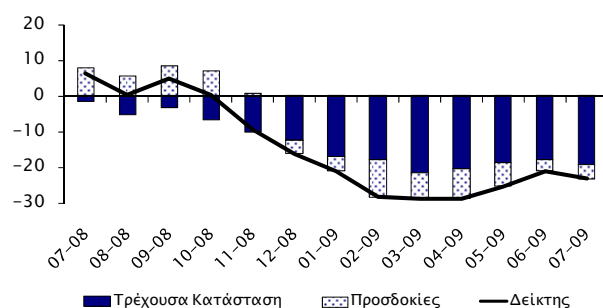
ζήτηση τους επόμενους τρεις μήνες. Όμως, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολογούν πιο αρνητικά την οικονομική κατάσταση τους και δηλώνουν πως η απασχόληση τους τελευταίους μήνες έχει μειωθεί και πως θα συνεχίσει να μειώνεται και τους επόμενους μήνες. Η έρευνα καταδεικνύει πως σε σύγκριση με τον Ιούνιο, περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση των τιμών πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 4). Περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως τα αποθέματα τους αυξήθηκαν σε σχέση με τον Ιούνιο και αναμένουν μικρή μείωση στις πωλήσεις τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Αντίθετα, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν αύξηση στις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες και εμφανίστηκαν πιο αισιόδοξες σε ότι αφορά τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές τους επόμενους μήνες. Με βάση τα αποτελέσματα του Ιουλίου, περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν βελτίωση στην

¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

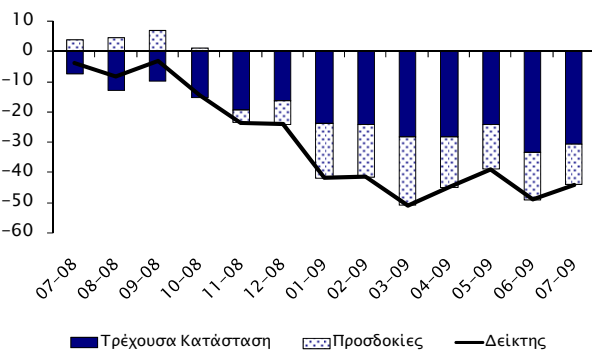
² Από το τεύχος του Ιουνίου 2009 τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

³ Τα στοιχεία για τις χώρες της ΕΕ δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/db_indicators8650_en.htm.

απασχόληση και μείωση στις τιμές τους σε σχέση με τον Ιούνιο (Πίνακας 1).

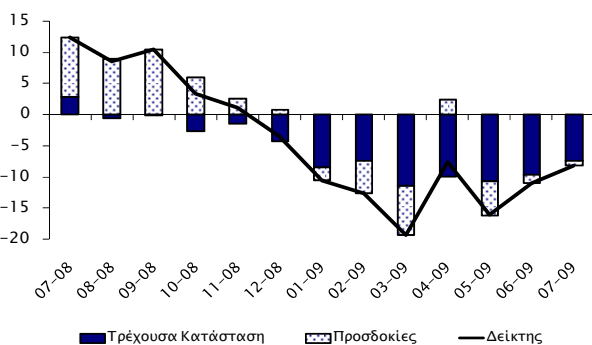
Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε συγκριτικά με τον Ιούνιο, κυρίως λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 5). Τον Ιούλιο περισσότερες επιχειρήσεις αξιολογούν πιο θετικά τη δραστηριότητα τους τελευταίους τρεις μήνες, καθώς και τις προοπτικές για απασχόληση στον τομέα τους επόμενους μήνες. Βελτίωση κατέγραψαν οι αντιλήψεις των επιχειρήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα (current overall order books). Τα αποτελέσματα καταγράφουν συνέχιση της τάσης για μείωση στις τιμές πώλησης τους επόμενους μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσοδικών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, κυρίως λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσοδικών)

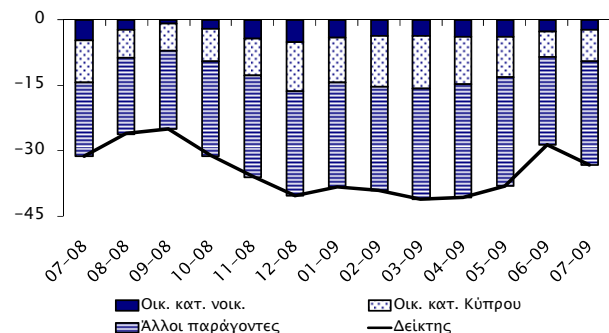

Τον Ιούλιο περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μειωμένα αποθέματα για τα τελικά προϊόντα τους. Οι έρευνες, όμως, δεν κατέγραψαν σημαντική διαφοροποίηση για τις συνολικές παραγγελίες και την παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες. Σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις

δήλωσαν μειωμένες παραγγελίες για εξαγωγές, ενώ δεν ανέφεραν σημαντική διαφοροποίηση της παραγωγής τους επόμενους μήνες. Τέλος, οι έρευνες κατέγραψαν σημαντική επιδείνωση των προοπτικών για απασχόληση στο τομέα και μείωση στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** παρουσιάζει επιδείνωση τον Ιούλιο. Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα, η εκτίμησή τους για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες παρουσιάζει επιδείνωση, ενώ οι προσδοκίες τους για τους επόμενους 12 μήνες καταγράφουν ελαφρά βελτίωση. Οι καταναλωτές παρουσιάζονται απαισιόδοξοι για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσοδικών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Σε σύγκριση με τον Ιούνιο, περισσότεροι καταναλωτές δηλώνουν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες ενώ αναμένουν αντίστοιχες μειώσεις τους επόμενους 12 μήνες. Τέλος, περισσότεροι καταναλωτές δηλώνουν μικρότερη πιθανότητα για μεγάλες αγορές και αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες (Πίνακας 1).

Συμπερασματικά, τον Ιούλιο το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση, με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών να αυξάνεται κατά 3,2 μονάδες σε σύγκριση με τον Ιούνιο. Η βελτίωση του ΔΟΣ τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται κυρίως στην καλύτερευση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών. Βελτίωση παρουσίασε επίσης το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές και στη μεταποίηση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. Αντίθετα, το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο και ανάμεσα στους καταναλωτές παρουσίασε επιδείνωση.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2008						2009						
	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	17	20	22	7	-1	1	1	-5	-13	-13	-13	-21	-15
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	13	11	15	1	-12	-4	-2	-9	-15	-14	-18	-22	-27
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	17	15	22	3	-8	0	2	-5	-10	-17	-26	-31	-24
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	22	35	29	18	18	8	4	-2	-13	-9	4	-9	6
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	20	20	11	17	7	5	-3	-8	-4	-5	-13	-12	-15
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	24	12	16	12	14	3	4	1	-2	-3	-10	-7	-12
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	22	21	8	20	19	24	11	-2	-3	-10	-13	-8	-17
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	6	1	5	0	-9	-16	-21	-28	-29	-29	-25	-21	-23
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	8	1	1	-1	-11	-17	-27	-33	-39	-37	-43	-40	-38
Τρέχοντα αποθέματα ³	12	16	11	19	19	20	25	21	26	25	14	14	20
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	24	17	25	21	2	-12	-12	-31	-22	-25	-20	-10	-12
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-3	-2	3	-1	-15	-32	-22	-41	-41	-37	-38	-37	-32
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	7	7	7	3	-3	-2	-4	-7	-7	-8	-8	-8	-6
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	19	19	9	13	8	-3	-3	-4	-8	-2	-9	-10	-14
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-4	-9	-3	-15	-24	-24	-42	-42	-51	-45	-39	-49	-44
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-5	-8	36	-15	-28	-37	-36	-48	-60	-53	-44	-51	-45
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-15	-26	-20	-31	-39	-33	-48	-49	-57	-57	-49	-68	-62
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	7	9	13	2	-8	-16	-36	-35	-46	-33	-30	-31	-27
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	30	14	12	1	-22	-25	-30	-31	-27	-35	-22	-34	-40
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	12	9	10	3	1	-4	-11	-13	-19	-8	-16	-11	-8
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	20	32	43	4	6	-2	-16	-16	-35	-46	-30	-28	-26
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-5	-5	-6	-9	-10	-12	-19	-21	-28	-30	-32	-31	-32
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-34	-39	-35	-40	-56	-39	-64	-51	-61	-68	-75	-65	-72
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-13	-3	-7	-1	-6	1	7	2	6	0	0	-2	-10
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	29	27	31	18	8	2	-7	-16	-24	7	-16	-4	-3
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-10	20	24	-14	11	9	-39	1	-7	-38	-2	-5	-33
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	30	24	17	5	0	0	-1	-5	5	-2	-11	1	-9
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-31	-26	-25	-31	-36	-40	-38	-39	-41	-41	-38	-29	-33
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-23	-19	-17	-20	-24	-21	-21	-20	-19	-25	-19	-17	-21
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-19	-9	-3	-8	-17	-20	-16	-15	-14	-15	-15	-11	-9
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-48	-44	-45	-41	-43	-46	-43	-48	-46	-47	-45	-37	-43
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-39	-26	-25	-30	-34	-45	-42	-47	-48	-44	-37	-24	-29
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	66	68	66	67	65	61	56	52	46	40	32	29	37
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	46	23	23	17	16	12	1	4	2	4	-1	0	-9
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	32	31	30	38	46	52	51	58	62	58	58	47	53
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-30	-41	-35	-41	-53	-49	-51	-56	-46	-48	-40	-39	-44
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-6	-3	-6	-9	-23	-29	-32	-41	-40	-40	-34	-28	-37
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-1	2	-7	-17	-14	-3	-9	-2	-9	-12	-12	-7	-6
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-36	-39	-42	-48	-47	-44	-44	-37	-40	-46	-42	-34	-43

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.